

Megjelen minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Szobotka Gusztáv ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NEZVE

a lap hátulsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kincstár bélyegilleték külföldön 30 kr. A szerkesztőségén kívül elfogad előfizetéseket és hirdetéseket a helybeli könyvnyomda is.

NYILTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 krt. Bérmentetlen levelek csak ismerkeztől fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Gazdasági viszonyaink.

IV.

„Gazdasági válság“! Hiszi-e már ma mindenki ezen szomorú valónak létét? Mi nem tudjuk, de tudjuk azt, hogy érezheti, tapasztalhatja mindenki, ki józanul gondolkodik, ki az életben számításra él, ki a fennforgó viszonyokat és körülményeket tekintetbe véve hozza meg ítéletét.

Hogy a gazdasági válság létezését avagy beállását sokan tudták, úgy szólván mások előéreztek és tapasztalták, kétségtelenül igazolja: a gazdasági congressus, egyes főurak tanácskozása, vélemény nyilvánítása és adott tanácsa. Csakhogy sem amannak szép szavakban bővelkedő áradata, sem emezeknek — helylyel közzel, tudományosságra, szakavatottságra valló értekezései eredményt nem mutattak föl.

Mi magyarok szeretünk tanácskozni, határozni, de valljuk meg őszintén, „tenni“ nem igen!

Egy nagy bölcsész a nemzetiségek fölötti nézeteit kifejtve, azt mondá: a „magyar“ hasonló a szalmához, hamar lángra lobban, de hamar el is alszik.

Mi nem osztjuk ama bölcsész nézetét, de meg kell vallanunk, van a véleménynek alapja.

Egy pár évvel ezelőtt voltak egyesek, kik gazdasági válság bekövetkezését lehetőségéről beszéltek, irtak, megkezdődött az enquetirozás, de maradt minden úgy, a mint volt. A múlt évben az országos kiállítás előtt minden lap vezércikkhez a gazdasági válságról, tartottak értekezleteket egyesek és társulatok, megvolt a gazda congressus — ugyan mi az eredmény?

TÁRCZA.

Fővárosi levél.

(Tüntetés itt. — Tüntetés ott. — Tüntetés mindenütt.)

Ha utolsó levelemet tüntetéssel „végeztem“, úgy ezen levelemet tüntetéssel „kezdem“ és tán „végzem“ is; hja! hiába, manapság olyan „tüntető“ világot élünk! (Én magam is tüntettem a tettes szerkesztőség ellen, nem tette bele küldött cikkeimet b. lapjába, nem irtam többet — egész mostanig, a midőn szent a béke — népgyűlés nélkül is.)

Ad vocem: „népgyűlés!“

Kánikulába népgyűlést tartani! „quis, quid, ubi...?“

A megfejtése: „Janszky-Edelsheim-Gyulai Lipót báró.“

Janszky még mindig kísért és Edelsheim az áldozata. A lapok (oh boldog ujságírók! milyen kapóra jött ez megint nekik. Nem kell törni fejüket, mivel töltsek meg lapjukat a „saison mort“-ban!) ismét hangoztatják „Abzug Janszky“, „éljen (de nem Tisza Kálmán) Edelsheim-Gyulai Lipót báró!“ Az ellenzéki lapok csak is Tiszát akarják megbuktatni, de egyet-értének abban valamenynyien, hogy a magyar nemzetet csuf sérelem ejtetett és ennek következménye a „népgyűlés“ a kánikulában, folyó évi augusztus 1-én megtartandva, még pedig pártszínezet nélkül — legalább azt akarják, —

Semmi! Nem elvek felállítása, nem értekezésekre, hanem tényekre van szükség, ha-hogy Magyarország gazdaközönségének egész évek óta összetornyosuló vész-fellegek rejtette szerencsétlenséget elkerülni akarjuk. Ezt pedig akarnunk kell, akarnunk minden áron, mert a tényleg beállható válság elsöpri Magyarország közép vagyoni gazdáit, megingatja külföld előtti hitelünket, tönkre silányítja gyenge, de fejlődésnek indult iparunkat, kereskedelmünket és ha igaz az, „hogy a mely nép előre nem halad, az nem marad, de elvész“, úgy nekünk a jó, szép, nemes és hasznos felé haladnunk kell — haladunk, hogy megállva, hátra ne maradjunk, s mitől a magyarok Istene óvjon — el ne vesszünk!

Országos bajon csakis az ország, a kormány segíthet első sorban, így ez volna hivatva törvényhozás útján nemcsak a föld eldarabolást megtiltani, de latifundiumokat is megszorítani.

A kormány teendői közzé tartozik külállamokhoz viszonyainkat olyképp rendezni, hogy gabona kivitelünknek, fölös jószágállományunknak piacot teremtsen, olcsó közlekedési eszközöket, utakat adván a termelőnek; a kormánynak hivatása a gazda érdekeit megvédeni vámsorompók felállításával az „árvitel megnehezítése által: s így a gazdát azon helyzetbe hozni, hogy évek során át ne kelljen folyton deficitel küzdenie! Olcsó hitelt e mellett, az azt érdemlő gazdának!

De ennek is meg kellene változtatni nézetét, szokásait, életmódját. Az 1/4 avagy 1/8 telkes ember ne tekintse még magát birtokosnak, járjon el az is nagyobb bir-

de a mint látszik, nagyon is „pártszínes“ lesz, szélső-bal-színes! De lesz — és mi kell még több az üdvösségre!

Mi egyetemi polgárok — is tüntetni akartunk, de kevés egyetemi polgár lévén jelenleg itt Budapesten, elhalasztottuk szeptemberre és most csak rendőrök — pardon! rendezők leszünk a népgyűlésen!

Hanem szó a mi szó, annyira belejöttünk a tüntetésbe, hogy még a színidirectorok is tüntetnek és — sikerrel.

Kérem: Nagy Vince, a szinkörben megkezdve előadásait, se népszínmű se operette nem hozott publicumot; kapja magát és színre hozza „Budavár bevételét 1849-ben“... 10 telt ház!... Mikor már ez elég volt, jött „Petőfi és Bem“, ismét telt házak; erre a szépszínház direktora is kapja magát és hirdeti „A zsidó honvéd“ című színművet és csinál telt házat!...

Hát azután ilyen hazafias darabok mellett, látva a nemzetet ejtett sérelmet — lehetséges-e „nem tüntetni?“

Nem!! Tüntessünk!!!

Tüntetek hát én is.... Nem irok többet — ma!

E. Imre.

A hírlapirodalom keletkezése és elterjedése.

Közli: G. V.

Reményem, hogy azon tisztelt olvasó, kinek tudomása nincs róla, nem veszi tölem rossz

tokoshoz ne csak felesnek, hanem ideje engedvén, dolgozni is.

Becsületes munkát végezni erény és nem szegény!

Nem szabadna gazdáinknak sem úgy élni, mint élünk ma majdnem kivétel nélkül mindnyájan: urasan. Gyermekünket ritka esetben neveljük egyszerűségben, hanem rangról álmódosunk — a földes gazda, a földhasznóbérlő fiai, mind, mind földművelőkké, urakká (?) lesznek — ipar, kereskedelem: nem kell!

Mi egy mesterember? Semmi?! Kis módu gazda gyermeke restelli a mesterember férjet, gazda avagy tudományos ember legyen!

Pedig helytelen, ember legyen az ember — ember a szó teljes értelmében! Legyen az gazda, avagy földesur, iparos, vagy kereskedő, tudományos pályán élő, de legyen „magyar“ és legyen „ember“, nyomorunk szünni fog!

Gazdálkodásunkat lássuk el a kor igényeinek megfelelő, de célszerű gépekkel osszuk be földünket, célszerűen, ne tévesztük szem elől a jószágtenyésztést. A házi ipar, a belterjes gazdálkodás, egyszerű életmód, a kormány hathatós támogatása azon tényezők, melyek rossz gazdasági viszonyaink segíteni képesek. A fennálló gazdasági egyesületek ne csak papíron kell, hogy létezzenek, de kell, hogy létüknek tényleg is jelét adják; a főurak ne csak szóval, de tettel is segítsék a középosztályt, viszont a középosztály térjen vissza az egyszerű életmód, a munkássághoz, ne a perenyi haszon, de az állandó megélhetés lebegjen szeme előtt és akkor: a gazdasági válság néven, ha több hiteles és eredeti statisztikai adat alapján kis ösmertetést közlök a hírlapirodalom keletkezéséről és elterjedéséről.

A hírlapirodalom harmadfélszázad óta virágzik.

Hírek, korszakalkotó s világrendítő események elterjesztésére s köztudomására hozatalára, a régieknek is voltak intézményeik. A rómaiak az „acta diurna“-kat e célra létesíték. De náluk sikeresebb és gyorsabb volt a hírek terjesztésében maga a pénz. A pénz jutott mindenüvé a leggyorsabban el; — az elhatott oda is, hová az írott közlemények sehogy sem jutottak volna el; s a világbirodalom eseményei, az állami változások, az érmeiken feltüntetve, képletekben ábrázolva s fölirotokban előadva mindent mindenütt megmagyaráztak.

Az „Aegypto — Judea Capta“, „Fisci Judaici calumnia sublata“, „Adventui Aug. Africae“, „Rex Armenis — Quadis datus“, stb. fölirotu érme a legiok sikereit a birodalom leg-távolabbi részeibe is hírül vivé.

A középkorban a hírek a világ minden részéről a velencei „Signoria“ által gondosan gyűjtettek. A kalmárkodó nemes urak óriási áldozatokkal mindenhol biztos értesüléseket szereztek, hogy azokat céljaikra fölhasználják. S ez értesítések kiterjedtek nemcsak az események fölsorolására, de az államok belső életére a fejedelmek, országnagyok személyes viszonyaira, a városok s a kereskedelem minden érdekei-

megszűnik, gazdasági viszonyaink ismét jók lesznek.

Ugy legyen!

Az építkezési szabályrendelet.

I.

Elvitázhatatlan, hogy az építkezési ügy, úgy a közegészségügy szempontjából, mint tűzrendőri tekintetből igen fontos dolog, elannyira, hogy azzal hatóságilag foglalkozni elodázhatatlan szükség.

Csongrádmegyének alig van községe, az egy ujonnan épült Sándorfalvát és az 1879-dik évi borzasztó árvíz katasztrófa után renovált Algyő és Tápé községek kivételével, a melyek a közegészségügyi kivánalmak és tűzrendőri tekintetek figyelembe vételével — a mi viszonyainkhoz most szépészeti igényeknek is megfelelőleg épültek volna. Talán Kistelek községre lehetne elmondani, hogy most említett mindhárom körülmény a lehetőségig szem előtt volt tartva. De bizony a megye többi községei — Szentest, a megye székhelyét sem véve ki — oly össze-vissza, görbe-gurba, zig-zugokban vannak építve, hogy e tekintetben a legenyhébb kritikát sem állhatják ki.

Ezen ugyan mi nem csodálkozunk, mert régi öregjeink az építkezés milyenségére semmi sulyt nem fektettek; sőt, mint-hogy községeink jó részben a Tisza partján fekszenek, természetesnek is találjuk, mert az építkezés minden előre meghatározott irány nélkül közvetlenül a partok szélén — vízmentes helyeken történt, s a partok görbesége szerint megkezdett építkezési irányt azután követnie kellett a partok belső részein építőknak is.

Egészségi szempontból ugyan kifogás alá eshetik a görbe utcák építése, mert görbe utcákon a levegő mozgása nem elég erős, s így nem is tisztul meg oly könnyen, mint az egyenes utcákon; de még sem oly lényeges kérdés mint az, hogy községeink lakóházai többnyire nedves anyagból, alacsonyan építvük, kicsiny ajtókkal, s még kisebb ablakokkal vannak ellátva; hogy a talaj nedvességnek kitett helyeken semmi gond sem fordított arra, hogy a talaj nedvesség határa, kellő feltétlés által elegendőképen paralizáltassék.

nek ismertetéseire, melyek ma is megbecsülhetlen s kiapadhatlan kutforrásai a történelem buvárainak.

E tudósításokból készültek a nyilvánosságra szánt „notizie scritte“-k, a melyért fizetni szokott pénzösszeg „gazetta“-nak nevezetett.

A könyvnyomtatás föltalálásával a hírek terjesztése már igen nagy lendületet nyert. Minden nevezetesebb eseményt megörökített már akkor a sajtó, a melynek ezen apró, néhány levélből álló, közönségesen „Fligende Blätter“ néven ismert terméke „Cronica“, „Chronick“, „Neue Zeitung“, stb. nevet viselt.

E nyomtatványokat hírlapoknak még nem tekinthetjük, mert ezek csak alkalmilag jelentek meg, s az események pusztá közlését tartalmazták, azok bírálatában nem bocsátkoztak, a fölött elmélkedést, megjegyzést nem igen tartalmaztak, s így közvéleményt alkotni, azt egy bizonyos irányra terelni nem voltak képesek.

Időszakonként rendszeresen megjelenő hírlapok csak a 17-ik század elején keletkeztek.

Legrégibb hírlap az 1612-ben megindult s ma is fönnálló „Frankfurter Journal“ volt.

A németeket sorrendben a franciák követték, hol 1623-ban jelent meg az első hírlap. A francia hírlapirodalom Mirabeau által rendkívüli lendületet nyert, s 1777-ben a „Journal de Paris“ már mint napilap jelent meg. A forradalom nem kevesebb mint 750 lapnak adott lételt, köztük az

Már pedig azt tudjuk, hogy alacsony, nedves lakásokban, a melyek — még a szellőztetésre sem alkalmasak, a levegő a szó szoros értelmében megdohosodik, s hogy dohos, penészes levegőnek belélegzése nem szolgálhat az emberi szervezet előnyére.

Az egészségügyet ezen oldalról tekintve, különösen rosszul állanak közvetlenül a Tisza partján elterülő községek, főképen a mióta a vízszabályozások következtében addig vízmentes magaslatok is töltés által védetnek és árvizek alkalmával a vízszin magassága egy vonalban van házaik tetejével. Ez oldalról tekintve a dolgot, szerfelett rossz és talán az egész megyében legrosszabb helyzetben van Mindszent község.

Az egészségügyi kivánalmak mellett nyomtatékosan lép előtérbe a közrendőri szempont.

A tűzrendőri szempont sem volt eddig olyan, a melyet különös figyelemre kellett volna méltatni, mert a legtöbb községben, így nállunk is, elegendő nagy beltelkek voltak, s alig szükséges szabályozni a beltelkek nagyságát, szabályozás nélkül is elegendő térségek valának; s ily nagy beltelkek létezése mellett, az építő ipar kezdetleges korában nem is lett volna méltányos a tekintetből az építkezést korlátozni, de most a midőn, a beltelkek legnagyobb része már nem csak kétfelé, de sok esetben háromfelé is van darabolva, s egy beltelken ma már nem egy, de két, sőt gyakran három ház is épül: az ilyen fajta építkezést tűzrendőri szempontból is figyelemre méltatni szükséges.

Az egészségügyi és tűzrendőri szempontokon kívül, még a szépészet az, mely figyelembe veendő; ámbár ez nem oly lényeges kérdés, mint a két elsőnek akármelyike, sőt sok tekintetben már csak azoknak szükségszerű folyamánya, ment ott, a hol az egészségügy kivánalmainak és a tűzrendőri szempontokban megfelelőleg építkeznek; a szépészeti igények is jórésztben kielégítést nyernek; s ha van mégis a szépészetből kifolyó oly valami, a mi az első kettőben befoglalva nincs, annak betartása már oly csekélység, hogy azt minden építkezőtől meg lehet követelni.

utóbbi időkig is nagy tekintélynek örvendett „Journal des Débats“-nak.

Angliának már 1620-ban volt hírlapja. A hírlapok sehol sem küzdtek annyit lételükért, mint Angliában.

Valóban sajtóságos, hogy ma már a közszabadság s az önkormányzat egyik legfőbb biztosítékának ismert szabadsajtó, a szabadság- és önkormányzatra mindenkor éberül őrködő angol parlament által mily erővel üldözött.

Annál vigasztalóbb azonban, hogy a hírlapirodalom éppen Angliában vívott magának páratlanul álló tekintélyt, a hol hírlapok képviselői rendszerint a legmagasabb állami hivatalok- és méltóságokra nyernek meghívást. S alaposság, megbízhatóság és sokoldalúság tekintetében az angol lapok mintaszerűek s mint a közvélemény hamisíthatlan organumai fölszólalásaik által rendszerint döntenek, hatásuk kimaradhatlan.

Egy-egy nagy angol lap nagyobb helyiségben működik, mint például a szentesi megyei székhely, s a hírlap személyzete jóval több, mint a megyei székhelytel teljes apparátusa. A tudomány, fölfedezések, kísérletek, expedíciók s utazásokra, az emberiség közjavanak előmozdítását célzó nyagyszerű vállalkozásokra fordítani szokott kiadásai pedig föltömlő a mi állami adósságainkat.

(Folyt. köv.)

Cikksorozatunkat, azért, a melyben egyszersmind megyei törvényhatóságunk által alkotott építkezési szabályrendeletet is tárgyalni fogjuk, főképen az egészségügyi és tűzrendőri kivánalmakra fektetjük; az építkezési ügyet ezen szempontokból tárgyalandjuk.

Nem szenved kétséget, s minden elfogulatlanul ítélőnek be kell látnia, hogy eddigi építkezéseinknél oly nagy mérvben elhanyagolt egészségügyi és tűzrendőri tekintetekből egy építkezési szabályrendelet alkotása nem csak hogy fölösleges dolog nem volt, de épen oly szükséges, mint az éhezőknek egy falat kenyér.

Konstatálhatunk tehát annyit, hogy a mi az építkezési szabályrendelet létesítésének szükségességét illeti, a megye közönségével egyet értünk, hogy azonban az életbeléptetni szándékolt, s most miniszteri jóváhagyás alá terjesztett szabályrendelet megfelel-e a célnak, megfelel-e a várakozásnak, s ha nem, mely dologban térnek el a mi nézeteink: mind ezekről cikksorozatunk további folyamában fogunk bővebben megemlékezni.

A hangversenyéről.

Nem valami vérmes reményekkel néztünk a f. hó 24-re hirdett hangverseny elé és pedig azért, mert gőzerővel volt csinálva s féltünk, hogy kevesen leszünk; továbbá, mert a hangversenyző művészt nem ismertük.

Azonban bármily rögtönzött volt is a hangverseny, úgy látszik arra nézve még sem jött elég gőzerővel, hogy Mindszent és környékének intelligenciája azon meg ne jelenhessen. S bármily elfogultak voltunk ismeretlenül a hangversenyző Szendy Árpád iránt, be kell vallanunk, hogy ha nem kész művésszel is; de művészi utján biztos léptekkel haladó genievel ismerkedtünk meg személyében.

Szendy Árpád ur fogékony lelkekre számolt, mutatja a program, mely művészi magaslalon álló darabokat ígért a közönségnek; s ma, a hangverseny után, be kell ismernie, hogy számításában nem csalatkozott.

Valjuk meg, miért ne vallanánk, hogy a közönséget vonzó tulajdonképeni mágnes, a mi kis csalóányunk volt, kinek bájos éneke, érzéseteli hangja többször hozta rezgésbe szívünket. Nem veszi rossz néven Szendy Árpád ur, ha őszintén megmondjuk, hogy ötöt nem ismerve, Kaufmann kisasszony dalában gondoltuk a kárpótlást feltalálni; de azzal meg tartozunk nemcsak Szendy urnak, hanem az igazságnak is: hogy megmondjuk, miszerint kárpótolni semmit sem kellett, s az egész este valóban igen élvezetes volt, s jól sikerültnek mondható.

Szendy ur a programba felvett darabokat kitünő technikával s teljes szababatsággal játszotta, különösen excellált Liszt Ferenc Fauszt Valzerjével, melynek lissandoit s pianoit művészi otthonsággal, s páratlan routinnal adta vissza. A közönség el volt ragadtatva, s látszott, hogy a remek előadásból mintegy reminiscenciákat gyűjtve, álmodozik, s alig ocsudott fel abból még akkor is, mikor a mindsenti társas élet kedvence, a mérnök-büvész titokzatos módon az előtérben levő ablakon keresztül megjelent, hogy ördögi mesterségével bámulatba ejtsen, s megkacagtasson bennünket.

Mit szóljunk a szellemes felolvasó dr. Filó Csáktornyai Lajos urról, nagyon nehéz a jót kritizálni... s ha „a kanapé emlék iratai“ csupán nekünk olvastattak volna fel, úgy páratlan valami... de hát a leányok is ott voltak.

Zengjek-e dicsően Kaufmann kisasszonyról, ki a pokoli hőségű teremben, — melynek alacsony voltánál fogva acusticája sincs — gyönyörűen s tisztán énekelt. Kár, hogy a pro-

gramm első darabja változást szenvedett, amint tudjuk, a darab rövidegénéél fogva.

Hogy a közönség jól mulatott, mutatja az, hogy hangverseny után a fiatalság táncre kerekedett. Csak akkor láttuk igazán, mennyi szép lány és szép asszony jött ott össze, mikor a párok a csárdásban folyton szaporodtak, míg a termet meg nem töltötték.

Visszatérve a hangversenyre, még a következőket kívánjuk:

hogy Szendy Arpád ur megkezdett útján tovább haladjon. Hisz nekünk magyaroknak, szükségünk van a szellemi nagyságokra. Ne bizza el magát. Amellett, hogy sokat játszik, kevésbé verje a zongorát s fejlessze ritka bravourral előadott pianoit,

hogy a mindszei csalógnak nevezett — s erre méltán érdemes — Kaufmann Ida kisasszony versenyezzen haladásban Szendy urral,

hogy dr. Filó Csáktornyai Lajos ur az aranyzajú felolvasó, még sok felolvasást tartson nekünk; — de, hogy leányaink is meghallgathassák,

hogy a mi mérnekünk, a laikus bűvész, e mesterségével amazt is sokáig gyakorolhassa körünkben, a hol szeretjük és tiszteljük; és végül

hogy az a közönség, mely mindenkor úgy megtudja hozni áldozatát a nemes és jóért, élvezzen gyakran ez estélyhez hasonló t: mert megérdemli. S amint pártolja a művészetet, akként emelkedjék értéke is a megyében.

Félmunka.

Soha sem mutathat fel többet a félmunka fél eredményél. Sőt igen sok esetben oly eredménye van a félmunkának, hogy üdýösebb leendett, ha mi sem történik.

De ne vessük ez elvet absolute fel, mintha attól, ha nem is egészben, de legalább részben is eltérésnek ne volna helye, sőt midőn a Kurca zsilipről s egyáltalán a Kurcáról szólni akarunk, mert ez képezendi cikkünk tárgyát, s midőn a Kurca befolyásánál emelt költséges, s az újabb technika vívmányai közt is számot tevő zsilipünket olyannak tekintjük csak, mely félmunkát van hivatva végezni, odamitigáljuk a dolgot, hogy vizes évek során pótolhatlan hézagot tölt be, amennyiben széles körben előmozdítja a földmívelési érdekeket, mert a zsilip a Kurcát — az ezt környező vidék vadvizeinek levezető cisternájává léptette elő.

Ha az volt a zsilip építés célja, hogy a Kurca s az esetleg ebben összegyűlt vadvizek általa leereszthetők legyenek, e cél eléretett, s szerintünk se lehet más célja ily egyes, a vizek beömlésén emelt zsilipnek, minthogy egyoldalú funtiót teljesítsen; felesleges vizet levezesse.

Alig készült el e zsilip, a próba vizesztés megtörtént, a Kurca lecsapoltatott.

Figyelemmel kísértük ez első évi munkát: a Kurca lecsapolását, s azon meggyőződésre jutottunk, hogy e mütét megtermette csakhamar káros hatását, mit aztán a beköszöntött kánikula hatványozni fog.

Ugyanis a csekély viz, mi még a Kurcában meghagyatott, sok helyen posványosodásnak indult, ott pedig, hol még tömegesen kendert is áztatnak, valósággal büzt terjeszt.

Eddigélé mig normalis vizállása volt a Kurcának, nem tapasztaltuk, hogy vize erjedésre valló, zöld színű lett volna, avagy az iszap kellemetlen szaga a rajta nyugvó nagyobb vizrétegen keresztül tört volna, ellenben most szennyes, zöld színt öltött

magára, a csekély vizet a nap át és át főzi, büzhödté teszi, s az eddig mélyebb pontokat is szokatlan bujasággal tenyésző hinár, s a posványt különös előszeretettel kedvelő tavi rózsaféle növény borítja.

S ez az, a miért az egy zsilip építést félmunkának, s a zsilip által elért eredményt fél eredménynek nevezük.

Hogy a Kurca ily állapotban sem a mellette fekvő községek közegészségének javára, sem a vidék kellemének emelésére nem szolgál, azt hisszük — mindenki megengedi.

Véleményünk szerint a költséges zsilip nem csak arra volna hivatva, hogy a fölös vizet levezesse, hisz gyakran évek mulnak el felettünk, hogy nincs mit lecsapolni, ha csak az idej eljárásához hasonlólag az ártatlan Kurca vizét le nem eresztjük rajta, hanem igenis, a Kurca medrét főleg nyáron élővízzel ellátni, ezáltal a közegészséget, azonkívül a pusztulóban levő haltenyésztést előmozdítani, ezek s ezekhez hasonló s nagyon is életbe vágó mellék célok által érvényesíthetné magát zsilipünk, s akkor nem lennénk kénytelenek azt mondani, hogy az egyedüli vízleeresztéssel, habár fontos, — de félmunkát végezz.

Mindezen célok azonban csak is úgy volnának elérhetők, ha nem csak a Kurca beömlésén, hanem annak a Körös kiágazásának partján is egy zsilip ékeskednék, csak így érné el aztán a már meg levő is rendeltetésének plenumát.

Volt hire, hogy két zsilipet fognak építeni, sőt azt is szárnyára vette a fáma, hogy a Kurcát hajókázhatóvá teszik, de ez csak utópia fog mindenkorra maradni, mert oly vidéken, hol a Tisza-hajók is üresen közlekednek, dacára, hogy virágzó városok s községek fekszenek a folyó partján, s dacára, hogy a tiszai hajókázás a Tisza községeket a haza második nagy s élénk kereskedelmű városával Szegeddel köti össze — mondjuk — ily körülmények közt a kurcai hajózásra gondolni a legnagyobb vakmerőség.

Mi nem is áltattuk magunkat soha a kurcai hajózás eszméjével, a mi óhajunk csak is abban kulminál, építtessék a Kurca kiágazásánál is egy zsilip, hogy ennek segélyével a Kurca medre üde vízzel láttassék el, mert ha érdeke a Kurca vidékének az, hogy az összegyűlt vadvizek, s a Kurca felmagasodott vize leereszthető legyen, bizonyára érdeke a Kurca melletti községeknek is, hogy közvetlen közelükben, ne posványra degradált álló viz fertőztesse a levegőt, hanem ember s állatnak egyaránt élhető viz álljon rendelkezésére, hogy továbbá azon teritorium, mit a Kurca vize fed, ne vesszen el érték nélkül, hanem a mai nap oly fontos haltenyésztés fokozására szolgálhasson.

Nagy költség egy új zsilip előállítása, de az elmaradhatlan úgy kulturalis és közegészségügyi, mint gazdasági, halászati, stb. szempontból, s egy ily második zsilip nélkül a meglevő minden nagy célja dacára is, bizony! bizony! csak félmunkát végez.

Helyi és vegyes hírek.

— A tömörkényi templom ügye. Évek multak el mióta ezen kérdés a mindszei kertet, a tömörkényi oldalon lakókat, a papságot innen és tul foglalkoztatja, sok herce-hurca után úgy látszik, hogy az ige testté lesz! Csinos, egyszerű építési tervet készítettett a templomépítő bizottság, kijelöltetett közmegegyezéssel és közmegegyezéssel az építendő templom helye,

kiosztatott a munka az egyes segédkezni készek között, megkezdődött az előmnkálát — és ez évben még tető alatt lesz a templom. Erről jövőre többet.

— A hangversenyt követő táncvigalom. A hangversenyről másutt szöllumk és a mint az sikerült és mindenkit meglepőleg kielégített, sikerült volt a táncvigalom is, mit leginkább igazol ama körülmény, hogy reggeli 4 órakor még táncoltak a kitaratóbbak. Sok sikerült mulatság volt már nálunk — de e nyári vigalom sem rontott semmit, bár eléggé rögtönzött volt, Mindszent jó hírnevén. A hangversenyben részt vettek legnagyobb részt ott maradtak és valójában ép oly díszes, mint elbájoló és kedves társaság volt Bárdos helyiségeiben. Ott voltak id. Várady Lajos ur, neje, Kristinka lányával, Nagy Ferencné Ilka lányával, dr. Filó Lajos, nővére Laura szentesi kedves vendégeink. — Szegedről Babarcy Paula, Szegvárról Vidovich Ilka urhölgyek. — Erdélyből itthon tartózkodó Csejtey-Sántha Irén urnó. E bájos idegen, de kedves és szeretetre méltó vendégkoszorút környékezte: Ivánkovits-Babarcy Irén urnó, dr. Kaufmann Józsefné, Ida lánya és Graesl Anna urhölgy, Massanec Jánosné kedves leányával, Vidovich-Sántháné, Mátéffyné, Wimmer Jánosné és leányai, Wimmer Erzsike és Berta urhölgyek, Konc Lajosné, Kecse Nagy Lászlóné, Schvare Lipótné, Hubacsek Pálné, Pachernővérek, Szobotka Gusztávné és sokan. A táncnak se vége, se hossza s ha a kelő nap nem inti a mulatókat arra, hogy az éjjeli mulatságnak vége, talán bizony megérjük, hogy a jókedvű női társaság a férfiak szokásához képest, fényes nappal folytatja az este megkezdett kedves munkát: a táncot. Örvendünk, hogy úgy történt — legyen vigság midőn annak az ideje, vidor kedvvel menjünk a napi teendő után, ha azok ideje megérkezett.

— Haszonbérlet. Kun-Szent-Márton város polgármesteri hivatala megküldte a városi italmérési jog haszonbérbe adására vonatkozó hirdetményt, előljáráságunknak mit is az érdeklődők iránti tekintetből küldünk.

— Kutbaesés. Kurucsa Mihály, József nevű fia pénteken beleesett a tóalyi itató kutba. Szerencsére Lantos János harangozó észrevette és kimentette, a fiúnak kiállott ijedelmén kívül egyéb baja nem történt.

— Véletlen halál. Kondorosi András mágoosi nyári béres egy buzával terhelt szekérről lecsuszván, ez keresztül ment rajta. A szenvedett sérülések következtében rövid ideig tartó kínlás után meghalt a szerencsétlen.

— Elvesztett. Szabados Mihály mágoosi lakos elvesztett egy lólevelet, lapunk útján is kéri a megtalálót, hogy azt neki vissza adni sziveskedjék.

— Lopások. A lókötők nagyban üzük aljas foglalkozásukat s méltán rettegésben tartják a környék birtokosait. Ugy látszik, hogy egy nagy kiterjedésű s számos tagból álló „egyesület“ garázdálkodik az alföldön, mert alig van nap, hogy az egyik vagy másik helyről ne érkezne hire lólopásnak. A hatóságok és csendőrség mindent elkövetnek ugyan a tettesek kipuhatlására, történnek is itt ott elfogatások, de mind ezek dacára, nem hogy szünnének, hanem inkább szaporodnak a büntettek. Ha ez tovább is így tart, rendkívüli intézkedések alkalmazása válik szükségessé. A héten is több helyről értesültünk lólopásról, u. m. Kovácsik András szegvári lakos kárára 2 lovat tolvajlottak el, Tóth Sándor h.-m.-vásárhelyi lakostól 2 lovat és egy csikót, Kuruc Antalné kun-szt.-mártoni lakostól pedig 2 lovat vittek el 27, illetve 25-ére virradóra. A legszélesebb körben megindított nyomozások mindez ideig eredménytelenek.

— Öngyilkos cseléd. Gaesári Kis Lajos özv. Samu Istvánné cselédje azért mert az öreg béres valamiért leszólta, f. hó 26-án este Fü-

löp János hármasi esősz lakásán annak forgó pisztolyával sziven lötte magát. Azonnal meghalt. Gacsári Kis Istvánné az elhunytjának édes anyja, egyetlen kenyérkeresőjét vesztette el benne.

— **Szerencsétlenség.** Solti Lidia Pálkö Sándorné és Bánszki Pál, ez utóbbi által hajtott kocsin f. hó 27-én a Tiszára szándékozván menni fürdés végett, a Páncél-köz melletti lejárón lefordultak. A két előbbi igen súlyos sérülést szenvedett, utóbbinak csekély zuzódáson kívül semmi baja nem történt. Kár a gyeplőt kézbe venni annak, ki a lóhajtáshoz nem ért.

— **Uj iparág meghonosítása.** A néhány év előtt Magyarországon bevezetett poroszországi Franc-féle pótkávé s az ujabban bögrékben árult Hauswald-féle kávé oly nagy mértékben elterjedtek hazánkban, hogy az itthoni pótkávégyárak csakhamar kénytelenek voltak a gyártást, vételhiány miatt, egymásután megszüntetni s most csupán ez egyetlen árucikkért évenként másfél millió forint vándorolt ki az országból s ezzel szemben éppen Poroszországból a nyers terményeinkre vetett magas vámtételek miatt, ez összeg visszatérülését csekély részben sem remélhetjük. E külföldről importált pótkávék elensúlyozását a lehető kiszorítását célozza Szalády Antal, az évek előtt forgalomba hozott Hungária gyógykávé feltalálója, egy ujabban általa feltalált pótkávéjával, mely Szalády kávé nevet visel s mely eddig kávégyártásra még senki által nem alkalmazott hazai növényi terményekből idehaza készül és jósággra ugy a Franck, mint valamennyi külföldi pótkávé felülmulja. Nemcsak kávépótló, hanem kávéjavító hatással is bír, az ázsiai kávé hevitő és izgató hatását alább szállítja, mi által azt nemcsak felnöttek, hanem gyermekek és gyengélkedők számára is élvezhetőbbé teszi s mindenek dacára semmivel sem drágább a Franck-kávéénál. Ez új pótkávé a feltaláló a napokban bocsátja forgalomba, az minden előkelő fűszerkereskedésben kapható lesz. Most, midőn Keleten a a romániai vámzárlat, Nyugaton pedig a felemelt porosz vámok gátolják iparunknak kivitel által való emelkedését, kétszeres hazafüni kötelességünk minden új hazai iparterméket, mely valamely külföldivel sikeres versenyre kelve, azt kiszorítani igyekszik, teljes erővel felkarolni s nemcsak pártolni, hanem lehetőleg terjeszteni is.

Vidéki hírek.

Szeged. Népgyűlés itt, népgyűlés ott, a hová nézünk tüntetés; nem maradhatott hátra a magyar alföld központja, Szeged sem. Pártkülönbség nélkül elítélték a szegediek is az Edelsheim-Janszki-Hentzi-ügyet, tartottak előértekezleteket és kétségtelenül egyhangú határozaton nyugvó lesz a véleménynyilvánítás az ominozus ügyben. — Előkelő vendégei is vannak mostanában Szegednek, ott voltak Horváth Döme kir. táblai tanácselnök, id. Szennyeyi József bibliographikus és Kozma Sándor királyi főügyész Budapestről. — De van Szegednek egy kellemetlen vendége is, a himlő, mely járványszerűleg lépett föl. — Egy jó ismerősünk Sebestyén Ernő adófelügyelőségi fogalmazó pedig távozik onnan, a mennyiben Budára helyezték át, titkárnak léptetvén elő.

H.-M.-Vásárhely mulat! Hogy elmentek a budapesti színházak vendégszereplő művészei, azóta ott van a „kert“-ben a „bolond malom“, Müller erőművész, állatsereglet, mozgó lövölde. De volt mult hó 24-én oly előadásuk is, minővel nem minden város dicsekedhetik: az iparos ifjak műkedvelői előadást rendeztek, mely sikerült. A lövész-egylet pedig a lövölde helyi-

ségei kijavításának költségei fedezésére népnepélyt rendez e hó 8-án. A program, mely 20 pontból áll, igen változatos.

— **Csongrádon** a pártok veszekszenek — de azért a maguk körében működnek is, mulatnak is. A mult héten távuszást rendeztek és 7 km. utat tettek meg egyhuzamban, 1-ső Holcer Adolf ügyvédjelölt volt, ki 1 $\frac{1}{4}$ óra alatt uszta le a területet, 2-ik Tihanyi, ott tartózkodó szintársulat tagja, 3-ik Halász Imre tkptári tisztviselő. — Iparos egyletet is akarnak létesíteni, volt két izben is nagy tüzesetük.

— **Kecskemét.** A „széktői fürdő“ megnyilt, van is a kitünő vizü fürdőnek naponként 400—500 vendége, látogatója, ily rendkívül és még sem nagy forgalomra nem készültek a kecskemétiiek s most panaszkodnak a helyszűke miatt, hiszen oly városnak, mint Kecskemétnek nem 1—2, hanem 10 fürdő kellene! — A kecskeméti r. katolikusok nincsenek kibékülve a kántor urammal, illetve hangjával. Uj orgona, uj hang. — A szentszék nem így határozott, hanem méltányosan, küldöttség járt Vácot, mit végeztek, még nem tudjuk. Megírjuk.

— **Félegyháza.** Az egyházi személyzet és a város közönsége között a természetmennyekbeui javadalmazásra nézve létrejött egyezséget a váci püspökség jóváhagyta. A földbirtokon kívül az ó templomi plébános 1500 frtot, az új templomi 1400 frtot, a kántorok 300—300 frtot, az ó templomi harangozó 180 frtot, az új templomi 250 frtot nyernek javadalmul, illetve fizetésül. — Uj lapja is lesz a városnak, még pedig politikai irányu, „Népszabadság“ címmel, mely havonként jelen meg.

— **Kis-Kun-Halás.** Népbankot alakítanak és annak alapszabály tervezetét teszik most közzé. Az alaptőke 100000 frt, melyből jelenleg csak 50000 frt lesz befizetendő. A részvények száma 2000-ben van megállapítva. Az aláírás zárhatárideje f. é. október 1-seje. — Mult hó 18-án este nagy tűz volt, mely a szélesendben eloltható volt. Veszélyeztetve volt a róm. kath. templom is, mint hírlik, Horváth Ferenc háza gyujtva lett.

— **Szentes.** Várva-várják az érdeklődők a a vasut-ügy előre haladását, de várták sokan a színészeket is, be is állítottak azok, még pedig Ditrói vezetése alatt, a mai időknek megfelelőleg bocsájtották ki a mérsékelt árban meghatározott előfizetési felhívást. A Körös-Tisza-Maros közti érdekeltségnek Horváth Gyula kormánybiztos ur átszámolt. Végleg, hála Istennek nem távozik tőlünk. Sok rosz időt élt át velünk, vészben, bajban, barátunk jó akarónk, mindenk fölötte fáradhatlan, körültekintő szakembernek bizonyult. — Az árvatári sikkasztók ügyében hozott, vádlottakat szabadlábra helyező határozat, nagy felháborodást keltett.

— **Csanyon** a hírek egy része a nem éppen kedvelt pappal, hadi lábón áll, rosz a parochia épülete, elrongyolt a templom. Nem szebb-e, jobb-e a mi állapotunk?

— **Szegváron** a jövő évi képviselőválasztók jegyzéke ellen reclamáltak — mert állítólag a census roszul lett számítva, felállítva?! Az iskolaépítés, bíró választás foglalkoztatja az egyébként csendes falu lakosait.

Közgazdaság.

Legutóbbi heti jelentésben ígértem, mi-kép elmondandom nézetem a helyi gabona forgalom hiánya és illetve ennek okai fölött.

Bámulandó de igaz, Mindszenten állandó gabonakereskedő évek óta nincs. Az időleg vidékről itt tartózkodó gabonavásárló ép ugy nem tekinthető gabonakereskedőnek, mint nem vehető számításba, hahogy egy vidéki kereskedő megbíz egy quasi kupec embert azzal, szedjen neki pár mázsa gabonát aratás idején. Az ilyen időlegesen itt tartózkodó egyén ép oly kevéssé képes kielégíteni a jogos és méltányos igényeket, mint a hogy azt tenni nincs is érdekében.

Verseny nélkül állván a piacon, oly árt ígérhet az eladni szándékozónak, a mely neki éppen tetszik és ha az illető meg van szorulva vagy nem akar időt tölteni csekély mennyiségű gabonája más városba vitelével, avagy gabonája nem elegendő arra, hogy idegen kereskedő azért Mindszentre fáradjon, oda kell az árut adni ugy, a hogy az illető kéri, avagy kocsi-ra, hajóra rakni, idegen helyre szállítani, ott esetleg roszlelkű ember kezébe esni, és megcsalattatni!

A „kereslet és kínálat“ nemzetgazdasági elv itt is érvényre emelkedik. Nem lévén egy-két szegény emberen, a direkt fogyasztón kívül kereső, az őszi ára nyomott, de nyomott verseny hiányán is.

Régi időben, jobb világban volt nálunk 1—2 gabonakereskedő, ki ha nagy haszonra vette is az árut, még mindig megadta annak a viszonyok és körülményekhez mért jó árát, ma nincs kereskedő, a forgalmi eszközök könnyen hozzáférhetőek, olcsók, jók, itt pl. a h.-m.-vásárhelyi vasut, jobbárt adnak a gazdának az itteninél — s a gazda — gabonáját Szentesre, H.-M.-Vásárhelyre, a tömörkényi rész Félegyházára. Mi ennek eredménye, következménye? Eredménye s következménye: hogy gazdáink lassanként elszoknak a helyi piacról, fogyasztóink tehát kicsiny kínálat folytán drágán veszik meg a szükséges gabonát, a gazda pedig mértföldekre menő utat tesz meg azért, hogy 5—6 köböl életnél 1—2 frttal magasabb árt érjen el.

A gazda gyakran nagy munka idején fél, sokszor egész napot eltölt, 1-2 frtért idegen városba vivén gabonáját, de az eladott gabona árát felvévén, egy alkalommal ellátja, illetve megvásárolja szükségleteit és így az előadott sajnos körülmény bénítja iparunk, kereskedelmünk haladását, de káros a gazdának is, mert annak külön időt kell szentelni arra, hogy adóját itthon befizesse, esetleg orvosával, ügyvédjével értekezessen, avagy a családjához tartozókat meglátogassa.

Hogy ez így nincs jó, az kétséget nem szenved, pénzes, becsületes kereskedő nem 1, de 2, 3 is megélhetne tisztességesen, mert népnünk, — tudván azt, hogy méltányos árért gabonáját itt helyben eladhatja, szükségleteit elláthatja, ügyét-baját egyuttal intézheti, bizonyára nem menne el a szomszéd városokba.

A kereskedelemhez szükséges igaz a gyors postaközlekedés, majdnem nélkülözhetlen a táv-írdai összeköttetés, célszerű a vasuti avagy a gőzhajóvali összeköttetés, postánk elegendő gyors; távirdáknak régen lenni kellene, ha a miniszterium, megye, községi kiküldöttek megtennék a mi méltányos, alapos és jogos — vasutunk egyhamar nem lesz de a gőzhajózásnál a forgalom is — ügynökség hiányán — hiányos, béna.

Ezek nagyjából okai a mi rosz piaci forgalmunknak.

Felelős szerkesztők:

HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV

Kiadótulajdonos:

AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.